

בס"ד. שוחת* ליל ערב חג השבועות, ה'תשט"ו.

— לאחרי תפלת ערבית, בחדרו הק' —

בלתי מוגה

א. [אחד שאל את כ"ק אדמו"ר שליט"א בענין מ"ש בסיום מסכת סוטה: "משמת ר"ע בטלו זרועי תורה כו", הרי הלשון "זרועי תורה" מצינו על ר' אליעזר². והשיב כ"ק אדמו"ר שליט"א:

ידוע מאמר הבעש"ט³, שכל דבר שיהודי רואה ושומע הוא הוראה בעבודת השם. והדבר מובן, כיון שכל ענין הוא בהשגחה פרטית⁴, ו"אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני"⁵, ובמילא, כל מה שמראים לאדם הוא הוראה בעבודת השם.

ולכן, כששמע ר"ע מעלה זו אצל ר' אליעזר² — ידע שזוהי הוראה בעבודתו, וממילא קיבל זאת, כך שגם אצלו נעשית מעלה זו].

ב. בסיום מסכת סוטה שנינו: "משמת ר' אלעזר בן עזרי' בטלו עטרות חכמה שעטרת⁶ חכמים עשרם".

והענין בזה:

עטרה — היא לבוש המקיף, אלא שהיא מקפת את החלק העליון ביותר בגוף. ישנם ג' חלקים בהגוף: רגל, גוף וראש. וככל שהלבוש נעלה יותר, הרי הוא מקיף חלק עליון יותר שבגוף. לבושי הרגלים הם תחתונים, לבושי הגוף הם נעלים יותר, ולבושי הראש הם נעלים עוד יותר, ולכן הם מקיפים את הראש.

ואף ש"עטרה" אינה אלא לבוש המקיף, מ"מ, הרי זה מורה על פנימיות, שהרי למי מלבישים עטרה — למי שיש בו מעלות בפנימיות.

(4) ראה בארוכה כתר שם טוב שם סקע"ט ואילך. וש"נ.

(5) משנה וברייתא סוף מס' קידושין (ע"פ גירסת הש"ס כתי"י (אוסף כתבי-היד של התלמוד הבבלי, ירושלים תשל"ד), וכן הובא במלאכת שלמה למשנה שם).

(6) משלי יד, כד.

(* על רשימת ההנחה שבארכיון ספריית אגודת חסידי חב"ד — תיקן כ"ק אדמו"ר שליט"א איזה תיקונים בכתי"ק (המו"ל).)

(1) שלומדים בימי ספה"ע ("היום יום" ז אייר) ומסיימים בערב חג השבועות.

(2) סנהדרין סח, א.

(3) ראה כתר שם טוב בהוספות סרכ"ג וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).

והנה, בעטרות ישנם ג' מדריגות: כתר תורה (עטרת חכמה), כתר כהונה וכתר מלכות.⁷ וחלוקם — שעטרת כהונה לא כל הרוצה ליטול יבוא ויטול, ואפילו עטרת מלכות — יש צורך בכמה תנאים כדי לקבלה, משא"כ כתר תורה — "מונחת בקרן זוית"⁸ ו"כל הרוצה ליטול יבוא ויטול".

ור"א בן עזרי' — היו לו כל ג' הכתרים: כתר כהונה — להיותו מצאצאי עזרא הסופר,¹⁰ כתר מלכות — להיותו נשיא, עכ"פ לשבת א', כמסופר בגמרא¹¹ (באמת שייך כתר מלכות לשבט יהודה, אלא שהיתה זו הוראת שעה, ע"ד מ"ש הרמב"ן¹² בענין נשיאות הכהנים החשמונאים, שהיתה בדרך הוראת שעה), וכתר תורה — כמסופר בגמרא¹⁴ שעמד בראש בית-המדרש.

ועי' ג' כתרים אלו זכה גם לכתר שם טוב ש"עולה על גביהן",⁷ והפירוש בזה, שג' הכתרים הם הכנה ש"על גביהן" עולה כתר שם טוב, כדלהלן.

ג. והענין בזה:

כתיב¹³ "אשר הלכו אלקים גו' ולשום לו שם", ואמרו רז"ל¹⁴ "מלמד שהלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה לקנות לו שם" — דקאי על התהוות ובריאת העולם, שעיי"ז נתגלה השם. והיינו, שקודם הבריאה הי' השם בכיסוי, ועיי' הבריאה נתגלה, שזהו הענין שטעם הבריאה הוא "בגין דישתמודעון ליי"¹⁵.

כלומר: כשם שבמתן-תורה כתיב¹⁶ "וירד הוי' על הר סיני", שזהו מהלך ת"ק שנה — כן הוא גם ענין הבריאה, שהוא בשביל התגלות השם, וענין זה נפעל עיי' עבודת האדם, כמ"ש¹⁷ "ואדם אין לעבוד את האדמה", שהאדם עובד ומגלה את השם שנתגלה בהבריאה, וענין זה נפעל בעיקר עיי' תורה בפרט ועיי' תומ"צ בכלל, שניתנו בשעת מתן-תורה.

(7) אבות פ"ד מ"ג. אבות דר"נ רפמ"א. (13) שמואל-ב ז, כג.
 (8) קידושין טו, א. (14) קה"ר פ"ז, א (ב). מדרש שמואל
 (9) אדר"נ שם. וראה קידושין שם. פכ"ג.
 (10) ברכות כז, סע"ב. (15) זח"ב מב, ב.
 (11) שם כח, א. (16) יתרו יט, כ.
 (12) ראה רמב"ן ויחי מט, יו"ד. וראה גם (17) בראשית ב, ה.
 לקו"ש חכ"ה ע' 112 הערה 68. וש"נ.

וזוהו הפירוש ד"כתר שם טוב" — שהשם שנתגלה בההתהוות, עושים ממנו בני"י "שם טוב", ע"י עבודת התומ"צ, שהיא כוונת הבריאה. וע"י מה פועלים את הענין ד"כתר שם טוב"? — ע"י העבודה דג' הכתרים שלפנ"ז, וכהלשון "עולה על גביהן", שהוא מתעלה ומתרומם ("שטייגט") על־גבי ג' הכתרים: "כתר תורה" היינו לימוד ועסק התורה; "כתר מלכות" היינו כמ"ש הרמב"ם בהל' תשובה¹⁸ ובהל' מלכים¹⁹ אודות מעלת ימות מלך המשיח, שאז יוכלו לעבוד את הקב"ה ללא הפרעות; ו"כתר כהונה" היינו כמ"ש הרמב"ם²⁰ ע"פ²¹ "הוי" הוא נחלתו", ש"לא שבט לוי בלבד . . אלא כל אשר נדבה רוחו כו"ל לעבוד את הוי",

— והסדר בזה הוא: תחלה צ"ל כתר תורה, שזהו עסק התורה, ומכיון ש"אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה"²², הנה ע"י עסק התורה באים לכתר מלכות, ואח"כ זוכים לכתר כהונה שזהו תוספת קדושה —

וע"י כל ענינים אלו, שהם ענינים פרטיים של עבודה, זוכים ל"כתר שם טוב (ש)עולה על גביהן", שזוהי כללות הכוונה.

וכל ענינים אלו ניתנו במתן־תורה. כתר תורה — הרי זהו ענין התורה; כתר מלכות — כמ"ש²³ "ואתם תהיו לי ממלכת"; כתר כהונה — כהמשך הכתוב ("ממלכת) כהנים"; וכתר שם טוב — כסיום הכתוב: "וגוי קדוש".

והעיקר שניתן במתן־תורה הוא — כתר שם טוב, שהרי "חמישים שערי בינה נבראו בעולם"²⁴, וחמישים שערי בינה אלו הם ה"מהלך ת"ק שנה". ג' הכתרים דתורה, מלכות וכהונה — הם מ"ט שערים, השייכים למ"ט ימי ספה"ע, ובמתן־תורה ניתן שער הנו"ן, שהוא הכתר שם טוב, דהיינו כללות כוונת הבריאה.

ד. (כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה לאחד על שאלתו:) האמור לעיל שקודם הבריאה הי' השם בכיסוי — הוא לשון הזוהר¹⁵. והפירוש בזה הוא, דמכיון שהשמות שהקב"ה נקרא בהם הם מצד הבריאה, נמצא שקודם הבריאה הי' השם בכיסוי, וכוונת הבריאה היא לגלות את השם ע"י העבודה דתומ"צ²⁵.

22) אבות פ"ו מ"ב.

23) יתרו י"ט, ו.

24) ר"ה כא, ב. וש"נ.

25) עיין המשך תרס"ו בתחלתו.

18) ספ"ט.

19) בסופן.

20) סוף הל' שמיטה ויובל.

21) עקב יו"ד, ט. פ' שופטים יח, ב.

וזוהו ענין הכתרים: כתר מלכות כהונה ותורה — הם כולם מדריגות, וככל שישנם מדריגות רבות יותר — עומדים במקום גבוה יותר; אבל אעפ"כ, כל זה הוא בהגבלה, שהרי יכול להיות מלך או כהן שנמצא למעלה ממנו. משא"כ "כתר שם טוב עולה על גביהן" — למעלה ממדריגות,

— כדי להגיע לזה צריכים אמנם את כל המדריגות שלפנ"ז, וכמ"ש "על גביהן" דייקא, שה"כתר שם טוב" מוכרח לעמוד על הכתרים האחרים (וכמו ששער הנו"ן הוא לאחר ספח"ע דוקא); אבל הוא "עולה על גביהן", שהוא למעלה ממדריגות —

ואינו שייך שיהי' מישהו למעלה ממנו — שענין זה שייך רק בנוגע לעצמות ומהות א"ס ב"ה. וזה מה שניתן במתן-תורה — "אנכי הוי' אליקין"²⁶, אנכי ר"ת "אנא נפשי כתבית יהבית"²⁷, "אותי אתם לוקחים"²⁸.

ה. וזהו "משמת ר"א בן עזרי" בטלו עטרות חכמה":

הדיוק "עטרות חכמה" — לא "עטרת" לשון יחיד, אלא "עטרות" לשון רבים — הוא לפי שאצלו היו (לא רק כתר תורה, אלא) גם שאר הכתרים (כתר כהונה וכתר מלכות), וכאמור, שאף שכתר מלכות שייך לשבט יהודה, מ"מ, ע"פ הוראת שעה, הנה כל זמן שהי' בחיים חיותו בעלמא דין, הי' אצלו גם כתר מלכות,

"שעטרת חכמים עשרם" — שעשירותו בגשמיות וברוחניות היתה רק כדי לעבוד את הקב"ה, וכנ"ל בשם הרמב"ם.

ו"משמת ר"א בן עזרי" בטלו עטרות חכמה" ממנו, ונמסרו למלכות יהודה — כיון שככל שמתקדמים יותר ויותר כך מתקרבים יותר ויותר ("וואָס מען גייט ווייטער און ווייטער ווערט מען אַלץ נעענטער און נעענטער") להסדר דלעתיד, ש"עבדי דוד מלך עליהם"²⁹.

ו. כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר שאיתא ברז"ל³⁰ שהקדמת נעשה לנשמע היתה בחמישי בסיון, דהיינו בערב חג השבועות, בבוקר. והזכיר אחד, שפעם אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א אשר מטעם זה הי' נוהג אדמו"ר הצ"צ לומר דא"ח בערב שבועות בבוקר³¹. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

(26) יתרו כ, ב. (30) ראה שבת פח, א ובפרש"י. מכילתא

יתרו יט, יו"ד. הובא בפרש"י שם, יא. משפטים

כד, ד"ז.

(31) ראה ר"ד ליל ערב חה"ש תשי"ג ס"ד

(תו"מ ח"ח ס"ע 181). וש"נ.

(27) שבת קה, א (לגירסת הע"י).

(28) ויק"ר פ"ל, יג.

(29) יחזקאל לו, כד.

הלילה — הרי הוא הכנה ליום. וכך הוא גם בכללות ההתהוות, דיש אומרים שהבריאה היתה רק ביום³², ובאמת עצם ענין הבריאה גופא הוא ענין של יום — גילוי. אלא שאעפ"כ נאמר³³ "ויהי ערב ויהי בוקר", כיון שההכנה להיום היא הלילה דוקא.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א): יתן השי"ת שנקבל את התורה — כפי שנהג לומר כ"ק מו"ח אדמו"ר — בשמחה ובפנימיות.

33) בראשית א, ה.

32) ראה ב"ר פי"ב, יד.